

Solidaritet med Ukraina:

– Stopp Putins krig

Foto: Alex Smutko/CC.

Forbud mot bemanningsbyråer:

– En viktig seier i kampen mot løsarbeid

Foto: Martin Walther.

Åpenhetspartiet Rødt:

– Folk må få vite mer om hva politikerne driver med

Foto: Inne Pedersen.

Leder:

“Prissjokket denne våren vil nok en gang føre til økte forskjeller.”
Marie Sneve Martinussen, nestleder i Rødt

Jobben:

“Du må være en rimelig bra tallmagiker for å få 4 kroner til å bli
«økt kjøpekraft».” Markus Hansen, faglig leder i Rødt

**Marie Sneve
Martinussen**
marie@roedt.no
Nestleder i Rødt

Fra pandemi til prissjokk

Leder

Denne våren skulle vi tilbake til normalen. To vanskelige år med pandemi, nedstenging og smittevernstiltak så endelig ut til å gå mot slutten. En kunne merke en forsiktig optimisme hos folk. Mange gledet seg til å treffe venner og kolleger igjen for første gang på lenge. Andre så fram til å slippe restriksjoner og blåse nytt liv i bedriftene sine. Så kom Russlands angrep på Ukraina.

I tillegg til de ufattelige menneskelige lidelsene, har krigen fått store konsekvenser som merkes i den globale økonomien. NRK kaller den for «krigen i matfatet». Ukraina produserer nemlig halvparten av all verdens solsikkeolje. De er også verdens nest største eksportør av bygg, tredje størst på hvete og raps, og fjerde størst på mais. Krigen har dermed ført til at matvareprisene har skutt i været.

Økningen i matvareprisene kommer på toppen av mye annen elendighet. Det meste av det en vanlig familie trenger for å få hverdagen til å henge sammen har blitt dyrere denne våren: strøm, drivstoff og matvarer. I slutten av mars fortalte NRK om familien Vedvik fra Skien, som ifølge utregninger gjort av Storebrand kommer til å ha økte utgifter på rundt 38 000 i år. Det er mye penger for en småbarnsfamilie på fire.

På den annen side har den norske staten rekordinntekter fra olje, gass og strøm. Vi har altså råd til å gjøre noe med prissjokket. Derfor har Rødt foreslått en midlertidig tiltakspakke som ville bedret situasjonen for folk flest og de delene av næringslivet som rammes hardest. Vi er opptatt av at ingen skal bekymre seg for å ha råd til mat, strøm eller bussbilletter.

I Tyskland har regjeringa satt ned drivstoffavgiftene, men viktigere: det koster nå bare rundt 95 kroner å reise kollektivt så mye man vil i 90 dager. Det viser at det er mulig å møte krisa med tiltak som letter folks økonomiske utfordringer. Men fra regjeringa Støre er det grenseløs tålmodighet med prissjokket som rammer folk flest. De har ingen krisetiltak på trappene.

Prissjokket vi opplever denne våren vil nok en gang føre til at forskjellene øker. Økte forskjeller i en søkkrik stat skaper usikkerhet og mistillit til det politiske systemet. Rødt mener fellesskapet må stille opp for de som nå rammes. Uten tiltak som monner går den rødgrønne regjeringa en høyst usikker framtid i møte.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Vil presse Putin til å avslutte k

Må presses: Russlands president Vladimir Putin. Foto:World Economic Forum/CC BY-NC-SA 2.0.

Ukraina

Brage Aronsen brage@roedt.no

Russlands folkerettsstridige angrep på Ukraina har kastet Europa ut i den mest alvorlige konflikten siden krigen på Balkan. Norge må gjøre mer for å presse Putin til å avslutte krigen, mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

– Rødt fordømmer på det sterkeste Russlands grovt folkerettsstridige angrep på Ukraina, akkurat som vi fordømte den like folkerettsstridige annekasjonen av Krim-halvøya i 2014. Ansvar for denne katastrofen ligger ene og alene på Putin-regimet, sier Moxnes.

– Det finnes ingen argumenter, ingen sikkerhetsinteresser, interessesfærer eller andre påskudd, som kan bortforklare folkerettsstridig angrepskrig og de enorme menneskelige lidelsene krigen medfører.

Må ramme Putins rike og mektige venner

Rødt-lederen etterlyser sterkere lut fra norske myndigheter for å øke presset mot den russiske presidenten.

– Norge kan gjøre mer enn vi gjør i dag for å bidra til å tvinge Putin-regimet i kne. Skal vi få slutt på krigen, er det kretsen av rike og mektige menn rundt Putin vi må ramme. Derfor var Rødt tidlig ute med å ta til orde for tiltak som vil ramme de russiske oligarkene, blant annet å kaste dem ut av norsk olje- og gassproduksjon. Noe av det viktigste vi kan gjøre er å sørge for at Norge ikke blir en økonomisk frihavn for Putins rike venner. Moxnes viser til at PST har slått fast at Russland er en av flere stater som forsøker å omgå regelverket

i møte med norske bedrifter. I deres siste trusselvurdering heter det blant annet: «Norsk næringsliv og norske kunnskapsmiljøer vil oppleve fordekte anskaffelsesforsøk fra aktører involvert i militær modernisering og opprustning».

– Dette er bakgrunnen for at Rødt har tatt til orde for å sikre større åpenhet rundt utenlandske eierskap og investeringer i Norge. Med dagens regelverk er det nesten umulig å vite om russiske oligarkener investerer i Norge.

– Stortinget vedtok i 2019 at Norge skulle være et foregangsland når det gjelder åpenhet om eierskapsprosjekt. Men Solberg-regjeringa sørget for at lovverket bare krever registrering av eierandeler på mer enn 25 prosent. Det gjør det svært enkelt for utenlandsk finanskapital å investere i Norge anonymt.

– Rødt har dessuten bedt om en egen norsk sanksjonsliste, som blant annet ville latt oss velge hvilke båter vi vil tillate i norske farvann. Da ville vi kunnet grepet inn mot oligark-eide supply- og lasteskip som fritt får bruke norske havner. Eller mot yachten «Ragnar», som er eid av den tidligere KGB-offiseren og Putin-vennen Vladimir Strzhalkovsky, og lenge fikk ligge til kai i Narvik før den frivillig seilte videre, sier Moxnes.

Må stille opp for flyktningene

10 millioner mennesker har flyktet fra hjemmene sine i Ukraina siden krigen startet, kunne FNs høykommissær for flyktninger melde 20. mars. Det er all grunn til å tro at tallet vil fortsette å øke. UDI anslår at så mange som 100.000 ukrainske flyktninger kan komme til å ankomme Norge i løpet av året.

– Rødt var tidlig ute og ba om at Norge måtte gi ukrainske flyktninger kollektiv beskyttelse. Det er vi glade for at regjeringa har iverksatt. Nå

in krigen

handler det om å gi beskyttelse på en human og solidarisk måte. Da er det viktig at kommunene og frivilligheten får den støtten og de pengene de trenger til å følge opp de som kommer på en best mulig måte.

Mot slutten av mars slo både Fair Play Bygg og LO alarm om at kriminelle nettverk allerede er i gang med å rekruttere ukrainske flyktninger til svart arbeid i Norge. LO-leder Peggy Hessen Følsvik sier de har fått rapporter om kriminelle som oppsøker flyktningmottak for å rekruttere arbeidskraft. Slike historier bekymrer Moxnes.

– Det viser at flyktningene trenger beskyttelse fra mer enn bare krigen. De er en sårbar gruppe med liten kunnskap om norske lover eller om norsk arbeidsliv. Derfor har Rødt etterlyst informasjonsmateriell på ukrainsk og russisk, og at politi og andre myndigheter får midlene de trenger for å drive kontroll og tilsyn. Det er dessverre mange som ser en mulighet til å tjene raske penger på å utnytte mennesker i en sårbar posisjon.

– Samtidig bør vi stille strenge krav til hvem som får drive mottakene. Den økte kapasiteten må bygges opp i regi av det offentlige og private, ideelle aktører. Flyktninger bør tas imot av folk som er drevet av et ønske om å hjelpe, ikke av å tjene mest mulig penger, sier Moxnes.

Vil planlegge krigens etterspill

Da Rødt Nytt gikk i trykken var situasjonen i Ukraina stadig fortvilt og uavklart. Moxnes mener likevel vi allerede nå må planlegge for tida etter krigen.

– Den russiske invasjonen av Ukraina understreker viktigheten av at Norge ratifiserer traktaten som gir Den internasjonale straffedomstolen, ICC, mulighet til å straffeforfølge ledere som står bak folkerettsstridig

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Håkon Mosvold Larsen/NTB.

Slik kan du hjelpe Ukraina

- Støtt nødhjelpsarbeidet i Ukraina. En rekke organisasjoner, deriblant Flyktinghjelpen, Redd Barna, UNICEF og Amnesty, har samlet seg bak et felles Vipps-nummer: #2170.
- Signér Amnestys kampanje for å stanse angrepene på sivile i Ukraina. Kampanjen finner du på amnesty.no
- Bidra i Norsk Folkehjelps arbeid for ukrainske flyktninger i Norge. Les mer og meld deg som frivillig på folkehjelp.no

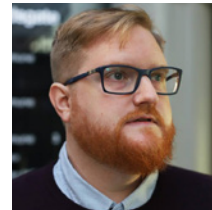
angrepskrig. Rødt vil samtidig innføre den samme straffebestemmelsen i norsk lov, så Norge kan straffeforfølge det russiske lederskapet for invasjonen av Ukraina.

– Dersom denne loven trer i kraft mens krigen pågår, så åpner det for at Norge kan starte etterforskning og utstede en internasjonal arrestordre mot Putin for brudd på Roma-vedtektenes forbud mot angrepskrig, forklarer Moxnes.

Flere Europeiske land har både ratifisert traktaten og tatt straffebestemmelsene inn i sitt eget lovverk, både NATO-land og nøytrale land som Sverige og Finland. Rødt fremmet det samme forslaget allerede i 2020, men da ble det nedstemt i Stortinget. Moxnes håper krigen i Ukraina har endret stortingsflertallets holdning.

– Det er viktig at statsledere vet at de vil bli holdt ansvarlig for å gå til angrep på andre suverene stater. Russlands folkerettsstridige angrep er nødt til å få et rettslig etterspill, avslutter Rødt-lederen.

Rødt Norge rundt

Viken:

– Ikke sånn vi skal bruke penger

For et fem minutter langt møte på Teams, håver politikere i Viken inn 3384 kroner i honorar.

– Det høres veldig mye ut, og det er ikke sånn vi skal bruke pengene i fylkeskommunen, sier Rødts gruppeleder Hans Petter de Fine til NRK.

Han mener lønnsnivået for politikerne i Viken generelt ligger for høyt.

– Vi ønsker å sette ned grunnbeløpet. Det foreslo vi på det første fylkestingsmøtet, men fikk ikke flertall for det, sier de Fine.

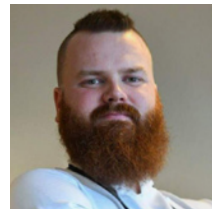

Bærum:

Vil kompensere barnehagekutt

Kommunestyrerepresentant for Rødt Bærum, Stein Stugu, reagerer på at at barnehager og SFO reduserte tilbudet i vinter uten at regningen ble kuttet.

– Det burde vært en selvfølge å kompensere for en tjeneste som ikke ble gitt. Å gi foreldre en slik kompensasjon, vil styrke kommunens tillit som tjenesteyter. Det har Bærum råd til, sier Stugu til Budstikka.

Sandnes:

Hindret dobling av strømregninger

Sandnes kommune varslet i mars en «dobling- eller tredobling» av strømregningene til beboere i omsorgsboliger. Etter en kraftig reaksjon fra kommunestyrerepresentant for Rødt i Sandnes, Ronny Koldal, har kommunen nå snudd.

– Men det er viktig å påpeke at dette er det absolutte minimum av hva kommunen burde gjøre, sier Koldal til Nettavisen.

Bergen:

Kritisk til cruiseturisme

Etter to år med cruise-stopp skal en halv million båtturister fylle Bryggen. Næringen har forpliktet seg til å redusere flåtens karbonutslipp med 40 prosent innen 2030.

– Selv om vi når disse målene mener vi at cruiseturismen ikke skal tilbake slik den var før korona. Bransjen er kjent for å utnytte internasjonalt farvann for å unngå skatter og lover. Det er stort sett bare de rikeste av oss som har ressurser til å nyte denne formen for turisme, som bidrar til ubalanse i klimaregnskapet mellom rik og fattig, sier gruppeleder for Rødt Bergen, Mailiss Solheim-Åkerblom til Bergensavisen.

Jobben

Markus Hansen er leder i Heismontørenes fagforening og faglig leder i Rødt.

Spreng rammene?

Selv om det skrives opp og ned om Ukraina og strømpriser, foregår det nå flere tariffoppgjør i arbeidslivet. Kampen mellom arbeid og kapital, kampen om å styrke lønn og vilkår og forsvare det man allerede har. Eksportindustrien og «frontfaget» er allerede ferdige i sine forhandlinger og dermed er «taket» satt for øvrige oppgjør. Den totale rammen i det oppgjøret endte på 3,7 %, hvorav 4 kr var generelt, flatt tillegg på timelønna.

Det skrives store ord om at dette oppgjøret har gitt en økt kjøpekraft, men 4 kr er faktisk kun 1,1 % av ramma. Når melk, brød og øl øker med 20 %, boliglansrenta og husleia økes med 2 % og strømregninga di med 100 % skal du være en rimelig bra tallmagiker for å få 4 kroner til å bli «økt kjøpekraft».

Du må være en rimelig bra tallmagiker for å få 4 kroner til å bli «økt kjøpekraft».

De aller fleste vil få dårligere kjøpekraft om ramma skal bli malen for øvrige oppgjør. Prisveksten (Kpi) vil trolig øke grunnet ulike kriser i verden som rammer samtidig. Det vil derfor være stor usikkerhet knyttet til dette oppgjøret og hvordan det vil stå seg med tiden. Siden pandemien har det vært mye usikkerhet knyttet til ordremengde, utsikter for industrien, permitteringer og oppsigelser. I tillegg har NHO vært mer aggressive i sine krav, hvor de krever moderasjon for å beholde jobbene i Norge og truer med utflagging. Dette presser en fagbevegelse som fortsatt sliter med å bli det den burde være: en kamporganisasjon. Her har man en lang vei å gå når det gjelder å mobilisere, aktivisere medlemmene rundt egne krav, mot arbeidsgivernes krav og i det hele – være en kamporganisasjon. Selvfølgelig finnes det unntak.

Vil lærere og sykepleiere være fornøyd med 3,7 % med tanke på arbeidsmengden og presset de har stått i gjennom covid-19? Eller bør store deler av rammen fordeles solidarisk blant alle yrkesgrupper og ikke bare de som har en lang utdannelse? Det knives mellom hovedorganisasjonene, og det vil virkelig sette solidariteten mellom arbeidsfolk på prøve. Det er viktig nå, å ikke løpe arbeidsgivernes ærend med å sette yrkesgrupper opp mot hverandre – men heller tenke samla.

Nå skal det sies at i ramma så utgjør 1,5% det man «tror» vil bli framforhandla i lokale oppgjør. Men hvilken kampkraft har man «lokalt»? Er man klar for å utfordre fredsplikten arbeidere er bundet av for å oppnå minst 1,5% ytterligere tillegg på lønna? Jeg håper det.

– Vi må ta tilbake kontrollen over strømprisene

Regulering: Rødt vil ta politisk kontroll over kraftproduksjonen og strømprisene. Foto: Christian Sørgerd.

Strømprisene

Brage Aronsen brage@roedt.no

Hele 2022 kommer til å være preget av høye strømpriser. Storingsrepresentant Sofie Marhaug mener det haster med å regulere krafteksporten og ber regjeringa revurdere Rødts forslag om makspris.

– Hovedårsaken til de høye strømprisene er den uregulerte krafteksporten, uavhengig av situasjonen i Norge. De offentlig eide kraftselskapene er satt til å tyne mest mulig profitt ut av markedet heller enn å forsyne norske husholdninger og norsk industri med strømmen vi trenger, sier Marhaug.

Eksporten truer forsyningssikkerheten

Marhaug viser til at Norge eksporterte 25,5 terawattimer strøm til utlandet gjennom kabler i fjor. Det tilsvarer årsforbruket til 1,6 millioner norske husholdninger. Gevinsten ved å selge denne strømmen til land hvor prisene var høyere enn i Norge, var til sammen 7,4 milliarder. Men bare halvparten av denne gevinsten havnet i Norge. Resten gikk til de utenlandske eierne av eksportkablene.

– Rødt har i årevis advart mot nøyaktig den situasjonen vi er vitne til i dag. Vi eksporterer den rene vannkrafta vår og importerer de europeiske strømprisene. Derfor har Rødt foreslått å utsette driften av den såkalte Englandskabelen North Sea Link inntil det er oppnådd normal fyllingsgrad i vannmagasinene.

– Argumentet for den uregulerte krafteksporten er at den angivelig skal trygge forsyningssikkerheten. Men nå ser vi tvert imot at det er pris som er avgjørende for når magasinene tappes. Å tappe magasinene i det omfanget og tempoet som vi gjør nå burde vært ulovlig. Denne våren har det for første gang på lenge vært snakket om kraftrasjonering i Norge. Det er helt absurd i et land som har kraftoverskudd.

– Vi kan ikke la kraftbransjen få ture på som i dag. Krafta er vår felles eiendom, og det er på høy tid at vi tar tilbake den demokratiske kontrollen og sørger for en politisk regulering av krafteksporten. Vi er også nødt til å parkere ideen om at Norge skal være Europas grønne batteri. Det gjør mer for klimaet at Norge bruker den rene vannkrafta i vår egen kraftkrevende industriproduksjon.

Storingsrepresentant: Sofie Marhaug er 2. nestleder i Energi- og miljøkomiteen på Stortinget. Foto: Ihne Pedersen.

– Vi har utfordret regjeringa på dette flere ganger. Foreløpig har vi bare hørt løst prat fra Ap «dialog» med Storbritannia og EU, mens Sp sier de ønsker å reforhandle avtalene. Likevel har de gått mot våre forslag i Stortinget om reforhandling og å begrense eksporten.

Vil ha omkamp om makspris

Strømprisene var skyhøye i 2021 og kommer til å være det i hele 2022. Derfor har Rødt foreslått en makspris på 35 øre kWh for alle norske strømkunder. Det tilsvarer snittet av strømprisen de siste tiårene.

– Denne vinteren har vi lest skrekkehistorier om minstepensjonister som fryser og småbarnsfamilier som sliter med å få hverdagen til å henge sammen, selv med regjeringas strømstøtte. Sånn kan vi rett og slett ikke ha det.

– Tidligere ble strøm sett på som en del av velferdsstatens infrastruktur. Vi betalte kostpris for strømmen, slik vi gjør med vann og renovasjon. Nå har vi satt oss i en situasjon der de offentlig eide kraftselskapene opptrer som knallharde kapitalister.

– De tiltakene som har kommet fra regjeringshold har bare vært et lite plaster på såret. Rødt vil legge begrensninger på hvor høy pris produsentene kan ta. En makspris på strøm ville gitt forutsigbarhet for både privatkunder og industrien. Men det betinger at vi stiller krav til oppdekning, slik det var før, og regulerer eksporten strengere. Det kan vi gjøre nettopp fordi krafta er vår felles eiendom.

– I Rødts egen kraftplan viser vi at Norge har nok kraft i framtida til de aller fleste behov – men ikke til elektrifisering av sokkelen og eksport til England, som bare gir oss høye strømpriser i retur, sier Marhaug.

Stortingsrepresentant: Mimir Kristjánsson. Foto: Ihne Pedersen.

Faglig sekretær i Rødt: Boye Ullmann. Foto: Einar Aslaksen.

Leder i Bygningsarbeidernes Fagforening: Joachim Espe. Foto: Ihne Pedersen.

Bemanningsbransjen: Her fra en markering utenfor Petter Stordalens hotell The Hub etter avsløringer om ulovlig innleie. Foto: Brage Aronsen.

Arbeidsliv

Brage Aronsen brage@roedt.no

Nå kan det endelig bli kroken på døra for bemanningsbransjen i bygg og anlegg. I hvert fall på byggeplassene i Oslo, Viken og tidligere Vestfold.

18. januar presenterte regjeringa ved daværende arbeids- og inkluderingsminister Hadia Tajik et forslag om forbud mot innleie fra bemanningsforetak på byggeplassene i Oslofjordområdet. Det er et krav fagforeningene i byggebransjen har reist gjennom en serie politiske streiker over flere år, og som Rødt har støttet fra første stund.

– Forbudet mot innleie i Oslofjord-området er en stor seier for både Rødt og fagbevegelsen. Frislippet av bemanningsbransjen har skapt et A- og et B-lag i norsk arbeidsliv, og det haster å gjøre noe med det, sier stortingsrepresentant Mimir Kristjánsson.

– Samtidig er det ikke bare i bygg og anlegg i og rundt Oslo at innleie fortrenger faste ansettelser. På verftene langs kysten og i offentlig sektor ser vi at antall innleide vokser kraftig. Neste steg må bli å utvide innstrammingene til flere bransjer og regioner, sier Kristjánsson.

Har fortrenget faste ansettelser

Innleieforbudet i byggebransjen er et tiltak det er skrikende behov for, ifølge Boye Ullmann. Han er nyansatt faglig sekretær i Rødt, og har fram til nylig jobbet som organisasjonsarbeider i Oslos Bygningsarbeiderforening og Rørleggernes fagforening. Ullmann forteller om en utvikling som har gått i retning av stadig mer løsarbeid.

– Antallet fast ansatte bygningsarbeidere og verftsarbeidere har sunket dramatisk gjennom mange år. For eksempel har bygg- og anleggsselskapet Peab, som bygget Rikshospitalet med rundt 300 fast ansatte bygningsarbeidere på 90-tallet, bare 33 ansatte igjen, sier Ullmann.

– Nasjonalmuseet, Munchmuseet, nye Deichman og Campus Ås ble bygget med høy grad av innleide arbeidere fra Øst-Europa gjennom bemanningsbransjen. Bygg- og elektroforeninger i Oslo har i flere omganger avdekket mye ulovlig innleie.

– Undersøkelser vi har gjort viser rundt 35% innleie i byggebransjen i Oslo Akershus. Altfor mange av de som jobber i bemanningselskapene jobber 10, 12 eller 14 timers dager uten

overtid og har 20, 30 eller 50 % kontrakter. Bemanningsselskapene har ofte ingen kunnskap om bransjer de leier ut til. De har ingen lærlinger og fakturerer for timer for å tjene penger, forklarer Ullmann.

– I den offentlige debatten forsøker bemanningsbyrå er et steg på veien til fast ansettelse. Slik er det ikke i viktige bransjer der bemanningsbransjen har økt markedsandeler.

Ullmann advarer også mot at bemanningsselskapene trenger inn i stadig nye deler av norsk arbeidslivet.

– Dette brer seg nå inn i offentlig sektor, i barnehager og på sykehus. Bemanningsselskapet Orange Helse leide i flere år ut helsearbeidere fra Øst-Europa til norske kommuner. Men i 2018 ble det avdekket grove eksempler på sosial dumping og brudd på arbeidsmiljøloven i selskapet. Enden på visa ble at selskapets to største kunder, Oslo og Bergen kommune, sa opp kontraktene og Orange Helse måtte bytte navn for å tiltrekke seg nye kunder.

Ullmann forklarer at Rødt er for et generelt forbud mot kommersielle bemanningsbyråer og ønsker å gå tilbake til offentlig arbeidsformidling.

– Fra 1947 til 2000 var det forbud mot bemanningsforetak med unntak av handel, kontor, kantine og lager. Ordinære bedrifter skulle satse på faste ansettelser. Dette er fagbevegelsens mål med faste ansettelser som gir forutsigbarhet med fast arbeidstid. Både offentlig og privat sektor fungerte utmerket med forbud mot «vikarbyråer» fra annen verdenskrige og fram til år 2000.

Må tette smutthullene

Joachim Espe er leder av Bygningsarbeidernes Fagforening, og har stått i spissen for de politiske streikene for et forbud mot bemanningsbransjen. Han ønsker forslaget fra regjeringa velkommen.

– Dette er resultatet av 20 års kamp fra tillitsvalgte i bransjer der innleie systematisk har fortrenget faste ansettelser, med alle de omkostningene det har hatt for opparbeida lønns- og arbeidsvilkår, produktivitet, rekruttering til bransjene og ikke minst organisasjonsgraden. Siden 2017 har fagforeningsmiljøer særlig innenfor bygg mobilisert til fire politiske streiker, landsmøtet i Fellesforbundet vedtok i 2019 at vi ville jobbe for å avskaffe bemanningsbransjen i sin nåværende form, og Rødt og SV har mobilisert for forbudskravet. I sum har dette presset fram det forslaget som nå ligger på bordet, sier Espe.

Arbeidsgiversidas argument om at jobb i bemanningsbyrå kan være et springbrett inn i arbeidslivet har han lite til overs for.

– Tallenes tale er klar. Bemanningsbyråer fører til at flere får en løserer tilknytning til arbeidslivet, ikke flere fast ansatte. I byggebransjen halverte de seks største entreprenørene i Oslo-området antallet fast ansatte mellom 2007 og 2017. I samme periode åttedoblet bemanningsbransjen antall omsatte timer i bygg og anlegg. Det skjedde altså en direkte fortrengeing av faste ansettelser.

Espe peker også på at bemanningsbransjen ved tidligere innstramminger har utvist stor kreativitet i jakten etter smutthull for å omgå reglene. Han mener løsningen er å fylle opp fagbevegelsens verktøykasse, men etterlyser også en ny sysselsettingsstrategi for byggfagene.

– Vi vet allerede nå at en del bedrifter som i dag driver med utleie, forsøker å rigge seg for å drive såkalt «bemanningsentreprise», altså ta på seg arbeid som bedrifter setter bort. Det blir viktig å trekke opp klare skiller mellom hva som er innleie og hva som er entreprise. Vi må også styrke fagforeningenes mulighet til å benytte kollektiv søksmålsrett, og generelt sikre mer tilsyn og kontroll med det nye regelverket. Når reglene brytes må det få konsekvenser som svir, sier Espe.

– På kort sikt må arbeidsgiverne fast ansette de som i dag er innleide, men på lengre sikt må vi styrke rekrutteringen til yrkesfag, bedre lærlingordningen og fagopplæring i bedriftene. Vi må rett og slett etablere en ny sysselsettingsstrategi i bransjer som hittil har belaga seg på innleie.

All makt i denne sal? Driftstekniker Ivar Johansen fjerner pleksiglassene fra Stortingssalen for andre gang. Foto: Morten Brakestad / Stortinget / CC BY-ND 2.0.

Demokrati

Brage Aronsen brage@roedt.no

Storingsrepresentant Seher Aydar vil ha mer åpenhet i norsk politikk. Her forteller hun om noen viktige seire i kampen mot hemmeligholdet.

– Vi har i lengre tid sett med stor bekymring på at det blir mer og mer hemmelighold i norsk politikk. Sånn bør det ikke være, sier Seher Aydar, som er storingsrepresentant for Rødt og sitter i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité.

– Konsekvensene kan bli store hvis makthavere ikke stilles til ansvar, skandaler ikke får konsekvenser og feil ikke rettes opp. Rødt vil gå i spissen med konkrete forslag om mer demokrati og mer åpenhet. Det er også viktig at vi stopper utvanningen av retten til innsyn, som tradisjonelt har stått sterkt i Norge. Nå begynner gjenoppbyggingen.

I mai i fjor sørget Høyre, med støtte fra FrP, V og KrF, for at Stortinget vedtok en lovbestemmelse som hindrer at Sivilombudet kan kreve innsyn i regjeringsnotater, og i dokumenter direkte knyttet til dem. Men etter valget mistet disse partiene flertallet, og nå er det klart at Rødts forslag om å reversere loven har flertall i det nye Stortinget.

– Vi vil gjenopprette den myndigheten som Sivilombudet har hatt til å kikke regjeringa i kortene, sier Aydar.

– Sivilombudet er jo på en måte enkeltmenneskets advokat. De skal føre kontroll med den offentlige forvaltningen for å hindre urett mot den enkelte. Da er det klart at det kan oppstå behov for å kontrollere regjeringas maktutøvelse.

Bukken passer havresekken – og kan nekte innsyn

Det er ikke bare regjeringas anledning til å holde saker hemmelig Aydar vil til livs. Hun forklarer at per i dag kan Stortinget hemmeligholde dokumenter om sine egne økonomiske fordeler.

– Hvis du nektes innsyn i dokumenter om politikernes økonomiske fordeler, er Stortingets presidentskap per i dag klageinstans. Det oser ikke akkurat av gjennomsiktighet, sier Aydar.

Disse reglene fikk fornyet oppmerksomhet under skandalen rundt politikernes misbruk av ordningen med gratis pendlerboliger.

– De samme personene som kan ha misbrukt skattefinansierte goder, kan altså nekte innsyn i

hvordan de selv har brukt fellesskapets midler. Selv om kortene kommer på bordet i pendlerboligsaken, har den satt flomlys på en alvorlig demokratisk svikt som vi må rette opp i.

Aydar forteller at Rødt i forbindelse med pendlerboligsaken fremmet et forslag om å opprette et uavhengig organ som kan behandle klagesaker i spørsmål om innsyn i Stortingets dokumenter. Dette forslaget fikk ikke flertall, men i etterkant av forslaget har Stortingets presidentskap varslet en helhetlig gjennomgang av reglene om innsynsrett.

– Det ser vi som et første steg på veien mot en mer gjennomsiktig forvaltning. Men vi er utålmodige og vil ha på plass et nytt regelverk så snart som mulig, sier Aydar.

Mer åpenhet også i utenrikspolitikken

Et av de mest hemmeligholdte områdene i norsk politikk er forsvars- sikkerhets- og utenrikspolitikken. Rødt har blant annet satt spørsmålsteget ved hvorvidt innkallingen til og dagsorden for møtene i den utvidete utenriks- og forsvarskomiteén automatisk bør være taushetsbelagt.

– Åpenhet rundt politiske prosesser og informerte velgere er en forutsetning for et levende og velfungerende demokrati. Selv om regjeringa drøfter saker som ikke kan debatteres offentlig i Den utvidede utenriks- og forsvarskomite, har Stortinget slått fast at taushetsplikten i komiteen ikke skal misbrukes. De eneste sakene som skal opp der, er de som ikke kan legges fram for Stortinget på andre måter. Noe annet ville vært å legge lokk på åpen, demokratisk debatt.

Allerede i 2020 foreslo Rødt en utvidelse av mandatet til utvalget som har utredet Stortingets kontrollfunksjoner, det såkalte Harberg-utvalget. Rødt ønsket at utvalget skulle vurdere muligheten for mer åpenhet rundt Riksrevisjonens undersøkelser, samt nye prosedyrer for å sikre Stortingets medvirkning og kontroll med norsk utenriks- og forsvarspolitik. Bakgrunnen for det siste er det mye omtalte vedtaket da Norge gikk til krig mot Libya over sms, uten at Stortinget var skikkelig informert.

– Vi har nådd en historisk milepæl og sørget for at ingen norsk regjering skal kunne gjøre en så forhastet og udemokratisk beslutning igjen. Det er klart vi ikke kan ha en situasjon der det hersker usikkerhet om hvorvidt Norge er i krig eller ikke, eller på hvilket grunnlag. Derfor ser vi det som en viktig seier at et enstemmig storting under behandlingen av Harberg-utvalgets rapport

Storingsrepresentant: Seher Aydar. Foto: Ihne Pedersen.

Møte- og lobbyregister

Visste du at Rødt offentliggjør en løpende oversikt over møter med organisasjoner og andre profesjonelle aktører som ønsker å påvirke Rødt på Stortinget? Oversikten viser hvem vi har møtt, når møtet har funnet sted og tema for møtet.

[Les mer på roedt.no/lobbyregister](https://roedt.no/lobbyregister)

står samlet bak noen avgjørende demokratiske prinsipper i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Stortinget har nå slått fast at regjeringa plikter å konsultere Stortinget før den treffer viktige avgjørelser. Dette skal de gjøre på et tidspunkt som sikrer at konsultasjonen er reell – altså ikke etter at vedtak er fattet og irreversible prosesser er satt i gang.

Stortinget understreker også at regjeringa ikke skal sende norske styrker til utlandet uten å presentere en håndfast plan med folkerettslig mandat og klare rammer. Begrunnelsen fra ansvarlig statsråd skal inneholde hva det folkerettslige grunnlaget og målsettingen er, hvordan norske styrker kan og ikke kan brukes, hvor lenge det skal vare, samt om vi deltar i en krig, og hvordan den i så fall forsvarer landet.

– Slike retningslinjer eksisterte ikke før Norge besluttet å bombe Libya med større ildkraft enn Norge har brukt siden andre verdenskrig. Norske F-16 var allerede på vingene før Kongen i statsråd hadde fattet vedtak.

Mer åpenhet, mer demokrati

I Rødts arbeidsprogram heter det at partiet jobber for «å utvide folkestyret med mer åpenhet og demokrati slik at det sikrer innsyn og gir vanlige folk mer kollektiv makt». Det er en formulering Aydar tar på alvor.

– Vi er opptatt av å utvide demokratiet, og å sikre folk flest større innflytelse over norsk politikk. Men da må folk få vite om hva politikerne driver med.

– Rødt kommer til å fortsette arbeidet med å styrke retten til innsyn og at det er nødvendige kontrollfunksjoner på plass. Det er når dørene lukkes for offentligheten at mulighetene for maktmisbruk oppstår, sier Aydar.

Upopulær: Pensjonsreformen har hele veien møtt skarp kritikk. Her fra en markering i Tromsø i 2013. Foto: Brage Aronsen.

– Nå må det være pensjonistenes tur

Norske pensjonister har gått glipp av hele 61 milliarder kroner som følge av underreguleringen av pensjonene. Det viser tall fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet som Rødt har bedt om.

– Disse tallene synliggjør hvor mye pensjonistene taper på underreguleringen. Regjeringa sier det skal lønne seg å jobbe, men nå er jo virkeligheten at det straffer seg å gå av med pensjon, sier stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson.

Pensjonsreformen skulle «gjøre det lønnsomt å jobbe» og dermed sørge for at flere blir stående lenger i arbeid. Derfor har pensjonene hvert år økt mindre enn den gjennomsnittlige lønnsveksten i samfunnet. I 2021 ble ordningen endret slik at pensjonen reguleres med gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst. Det gjør at pensjonistene fortsatt får mindre enn lønnsveksten de fleste år. Kristjánsson mener det mest akutte handler om å gjøre noe med minstepensjonene.

– Rødt jobber for en forpliktende opptrappingsplan som kan rette opp i noen av de mest urettferdige utslagene av Jens Stoltenbergs pensjonsreform. Men et minimum må være å løfte

Stortingsrepresentant: Mímir Kristjánsson. Foto: Ihne Pedersen.

minstepensjonistene over fattigdomsgrensa, sier Kristjánsson.

– Nå har vi 150 000 nordmenn som lever på minstepensjon. Det er 223 000 kroner i året hvis du er enslig. Det er altså et beløp som ligger langt under fattigdomsgrensa, og det er ikke mulig å leve et verdig liv med en slik pensjon når strømprisene, matvareprisene, boligprisene og bensinprisene ligger på det nivået de gjør i dag.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

– Regjeringas strømstøtte er for dårlig

Regjeringa forlenger strømstøtten og øker kompensasjonen. Det vil likevel merkes i liten grad på folks lommebøker, ifølge Marie Sneve Martinussen.

Regjeringspartiene og SV har kommet til enighet om forlenget støtte for høye strømutfgifter fram til og med mars 2023. I tillegg økes kompensasjonen til 90 prosent for strømpriser over 70 øre/kWh for strømforbruk i oktober, november og desember 2022.

Marie Sneve Martinussen, nestleder og finanspolitisk talsperson for Rødt, sier det er synd at stortingsflertallet ikke ville lage en bedre ordning. Hun mener at ordningen bare medfører små endringer, som vil ha lite utslag på lommeboka til folk.

– Dette er et lite plaster på et stort, blødende sår. Nå får folk med vanlig forbruk regninger på over 4000 kr. Det slår hardt ut på økonomien til folk og da burde det settes en makspris. Staten har fortsatt svært gode inntekter, mens innbyggerne taper, skriver Martinussen.

– Å få gjort noe med de høye strømprisene er enda mer prekært enn tidligere, fordi alt annet

Rødt-nestleder: Marie Sneve Martinussen. Foto: André Løyning.

også blir dyrere. Nå øker både matvareprisene og drivstoffprisene på toppen av de høye strømprisene. Men strømprisen er lettere å styre politisk.

– Det virker som om mange politikere tror at folk bare kan bruke mindre strøm når prisene går opp. Men folk kan jo ikke slutte å varme opp husene sine, dusje eller vaske klær. En makspris på 35 øre kWh, slik Rødt har foreslått, ville gitt større forutsigbarhet og trygghet, sier Martinussen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: Ihne Pedersen.

Krever beredskapslager for korn

Det er ikke bare pandemien som har aktualisert behovet for forsyningsikkerhet. Russlands krig mot Ukraina har sendt kornprisene i været. I februar nådde verdens matvarepriser sitt høyeste nivå noensinne, ifølge tall fra FNs matvareprisindeks. Ukraina er en av verdens største produsenter av hvete og bygg, og Russland er en ledende eksportør av kalium som brukes i kunstgjødsel. Samtidig er det nesten 20 år siden Norge hadde fulle beredskapslagre av korn. Nå haster det å reetablere disse, mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

– Å ha nok mat er livsviktig og nå kan det bli knallhard kamp om kornet, sier Moxnes til FriFagbevegelse.

– Vi kan alltid kjøpe det vi trenger fordi vi er et rikt land, men det er katastrofe for millioner av mennesker i fattigere land. Vi kan ikke kjøpe den maten ut av hendene deres, sier Moxnes.

Han mener derfor at vi også bør bli mindre avhengig av import og mer selvberget.

– Sentralisering og nedlegging av bruk har bidratt til et ras i arealene som dyrkes. Vi må sette i drift igjen det som har vært dyrket mark, sier Moxnes.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Stortingsrepresentant: Hege Bae Nyholt. Foto: Ihne Pedersen.

– En varslet bemanningskrise

Skyhøyt sykefravær og manko på vikarer får lederen for utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget, Hege Bae Nyholt, til å slå alarm i Dagbladet.

– Bemanningskrisen som vi ser i barnehagesektoren og i skolen, er en varslet krise og belastningen har vært enorm for de involverte, sier Bae Nyholt til Dagbladet.

Hun har selv lang fartstid fra barnehagesektoren før hun ble valgt inn på Stortinget.

– Jeg har selv stått på gulvet og vært fortvilt over at man som ansatt ikke vet hvordan man skal kunne dele seg i åtte biter for å strekke til.

Hun foreslår en todelt løsning:

– Det er viktig at kommunene nå kompenseres for utgiftene sine knyttet til pandemien. Mange kommuner har en dårlig økonomi og derfor er det viktig at det skjer.

– Det andre er at vi må opprette kommunale vikarpooler som sikrer hele, faste stillinger. Det gir bedre arbeidsvilkår for ansatte, og sikrer bedre kvalitet på tilbudet til barna, sier Bae Nyholt.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Annonse:

Popvenstre er tilbake lørdag 27. august 2022 i Kubaparken, Oslo

Popvenstre er en festival for grasrota, for de sosiale bevegelsene og for kultur som vil noe – en politisk møteplass der protokoll og pulverkaffe er bytta ut med parkhygge og gitarforsterkere.

Billetter på
POPVENSTRE.NO

Hva skjer?

1. mai
Arbeidernes internasjonale kampdag
Hele landet. roedt.no/1mai

13. mai
Faglig konferanse: Strøm og arbeidsliv i EØS-fella?
Anker hotell, Oslo. neitileu.no

21. mai
Aksjonsdag for likelønn
Hele landet. roedt.no/likelonn22

30. mai - 3. juni
LO-kongressen 2022
Oslo kongressenter. lo.no

5. - 10. juli
Rød Ungdoms sommerleir
Utøya. rodungdom.no

27. august
Popvenstre
Kubaparken, Oslo. popvenstre.no

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

Annonse:

Få med deg siste nummer av Gnist!

Algoritmer og Facebook // Røde djevler i Beliga
Teknologimonopolistene // Taliban gjennom
27 år // Bokomtaler // Debatt

Abonner på Gnist
100 kr for første år

Send mail til
gnist@marxisme.no
for bestilling.

Eller kjøp nummeret
på www.marxisme.no

Annonse:

Studiebok:

Forstå for å forandre

KUN
95,-

FORSTÅ
for å
FORANDRE

Bestill på:
marxisme.no

Annonse:

Aktuell bok:

Liv Strømquist: Inne i speilsalen

332,-

Vi lever i en tid besatt av fysisk skjønnhet. Hvordan vi ser ut på bilder opptar en stadig større del av bevisstheten vår. I denne tegneserien analyserer Liv Strømquist livene til en rekke kvinner som defineres av sitt utseende.

Bestill boka på **manifest.no**

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090
eller se roedt.no/bli-medlem

fb.me/roedt

[@raedt](https://twitter.com/raedt)

[@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

